

LETO 1848 – LETO REVOLUCIJ

NAUČIL SE BOŠ:

- zakaj in kje je leta 1848 prišlo do revolucij?
- kaj so zahtevali?
- kako je potekala revolucija v avstrijskem cesarstvu?
- ali so bile revolucije uspešne?

Zakaj so se pojavila liberalna in nacionalna gibanja

Vladarji so si v predmarčnem obdobju s policijskim nadzorom in vojaško silo prizadevali **za ohranitev obstoječih političnih razmer z vodilno vlogo cesarjev in cerkve.**

Takim nazorom pravimo konservativni.

Meščanstvo se je upiralo in **zahtevalo uveljavitev načel razsvetljenstva in francoske revolucije**. Iz zahtev meščanstva sta zrasli dve gibanji

Liberalizem: cilj je bila država, utemeljena na zakonih in razumu, v kateri naj bi odločali svobodni državljani.

Nacionalno gibanje: cilj je bila ustanovitev enotne države posameznega naroda in več političnih pravic narodov.

Revolucionarni dnevi

Po zatrtih revolucijah v predmarčnem obdobju, je leta **1848** ponovno izbruhnil **val revolucij**, največji dotlej.

Vzroki za upor oz. revolucije:

- vlade in vladarji niso upoštevali želja meščanstva, ki je zahtevalo gospodarsko in politično svobodo,
- položaj delavcev in kmetov se je poslabšal zaradi gospodarske krize.

Franc I. Habsburški

Na naslednji strani si preberi, kakšen je bil odnos vladarjev do zahtev meščanstva po gospodarski in politični svobodi.

*“Za francoske plemiče, ki so se po zmagi nad Napoleonom vrnili iz tujine, je veljalo reklo, da se niso v **pregnanstvu nič naučili, prav tako pa niso nič pozabili** od svojega življenja pred revolucijo. Tak je bil tudi francoski kralj Ludvik XVIII. Burbonski (brat Ludvika XVI.). Ko je umrl, ga je leta 1824 nasledil brat **Karel. Ta si ni pustil niti malo omejiti oblasti in je izjavil, da je raje kravji pastir kot kralj po angleškem vzorcu (tam je bil parlamentarizem).***

***Julija 1830** je ukinil svobodo tiska, razpustil parlament in zmanjšal število tistih, ki so imeli volilno pravico. To je izzvalo nemire, v katerih so bili najbolj glasni dijaki in delavci iz pariških predmestij. Vojaki, ki jih je Karel poslal nadnje, pa se zaradi vročine niso hoteli boriti in so raje prestopili na stran upornikov. Revolucija je zmagala, ljudje so vrgli Burbone. Karel se je zameril Francozom, Francozi pa njemu. Po **pregnanstvu s prestola se je zatekel v bližino Gorice, kjer je v samostanu v Kostanjevici (pri Gorici) kmalu umrl in je še danes tam pokopan.**” (povzeto po Andrej Vovko, Nasmějana zgodovina, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1996, str. 126)*

Avstriji je po zmagi nad Napoleonom vladal cesar Franc I. Tudi on je bil kot večina vladarjev povratnikov hud nasprotnik **ustave** ali s tujko povedano **konstitucije** (osnovni zakon vsake države, ki omejuje oblast vladarjem).

Ko je Franca nekoč napadel prehlad, se je obrnil po pomoč k svojemu dvornemu zdravniku. Ta ga je potolažil, da ni nič resnega, in pohvalil cesarja, da ni nič boljšega kot dobra konstitucija. Pri tem je seveda mislil na cesarjevo krepko telo. Cesar, ki te besede ni mogel slišati je zagrmel:

“Še nikoli nisem imel konstitucije in je tudi nikoli ne bom imel.” (Andrej Vovko, Nasmějana zgodovina)

Revolucije so se začele v FRANCIJI

Francija, februar 1848, naraščajoče nezadovoljstvo:

- **Meščani** so prisilili kralja, da je odstopil.
- Na oblast je prišlo bogato meščanstvo (buržoazija).
- Novi predsednik Louis Bonaparte je čez štiri leta ukinil pridobitve revolucije in se razglasil za cesarja Napoleona III.
- Revolucija v Franciji je odmevala po Evropi.

Marčna revolucija v avstrijskem cesarstvu

Revolucija se začne marca 1848 na Dunaju (od tod tudi izraz MARČNA REVOLUCIJA)

Revolucija se začne s študentskimi nemiri, ki so se jim pridružili tudi **meščani, izobraženci in delavci**. Razširijo se po celotnem cesarstvu.

KAJ SO ZAHTEVALI?

- **Delavci** so zahtevali boljše delovne razmere in boljši socialni položaj.
-
- **Meščani** so se borili proti absolutizmu in samovolji vladarjev, plemstva in duhovščine ter za ustavo in parlamentarno državo. Zahtevali so tudi svobodo govora in tisk brez cenzure.
- **Kmetje** so zahtevali zmanjšanje dajatev, tlake in last nad zemljo.

USPEHI REVOLUCIJE

Meščani, študentje in delavci so dosegli odstop osovraženega Metternicha. Cesar je imenoval **novo vlado**, v kateri so bili meščani, in (samo!) obljubil ustavo, svobodo tiska, združevanja in govora ter sklic parlamenta.

Septembra 1848 je bila v dunajskem parlamentu izglasovana tako imenovana **zemljiška odveza** - to je **odprava tlačanstva**:

- odpravljeni sta bili tlaka in zemljiške obveznosti.
- zemljo so kmetje morali odkupiti in odplačati v dvajsetih letih.

ZAKAJ JE BILA REVOLUCIJA v avstrijski monarhiji ZATRTA?

- Kmetje, ki so z zemljiško odvezo dosegli zahtevano **so se nehali upirati** (prej so napadali gradove in uničevali pohištvo in sežigali urbarje) → **cesar je med kmeti postal priljubljen.**
- **Meščani so tako izgubili pomembne zaveznike.** Oktobra je na Dunaju prišlo do novih spopadov med revolucionarji in cesarsko vojsko. Le ta je bila močnejša in je revolucionarje premagala.
- **Revolucija v Avstriji je bila tako zatrta in cesar ni uresničil svojih obljub meščanstvu.**

V zvezek napiši naslov današnje ure in spodaj ODGOVORI NA VPRAŠANJA

1. Zakaj je leta 1848 prišlo do revolucij po Evropi? Kje so se začele?
2. Zakaj revolucijo 1848 v avstrijskem cesarstvo imenujemo tudi marčna?
3. Opiši zahteve posameznih revolucionarnih skupin v letu 1848.
4. Kakšen uspeh so dosegli kmetje?
5. Zakaj niso uspeli meščani in delavci?

To je vse za danes,
naslednjič pa si bomo
ogledali, kaj je bila
pomlad narodov.

bowjsg nsgodol
odjedsjij' ks! je pjs